

oblake, pa koji onda čine ovu strašno pokoru. Drugi drže — a ovi se možda i ne varaju — da je ovo početak drugoga potopa. Svijet da je tako nišetan i pokvaren, da je već i Bogu dodijao, pa hoće da ga i opet kazni.

Ako je uistini tako i ako je već nadjen novi patrijarh Noe, onda bismo mi tome plemenitome starcu preporučili ovo: neka on svoju Arku počne graditi na našem Danubiusu, da se ovaj naš nezaposleni svijet nekako zaposli, a za uzdarje mi ćemo mu Fijumanci — kada se budu opet spustile vode — pokazati gdje se na Kastavščini toči najbolje «domace».

Opatija je izdala Rijeku. Ne šalje nam gosti, koji bi trošili u našim dućanima svoj novac. Šalje nam Madžare, ali mi moramo tri puta da u ruci okrenemo njihove pare, od straha, da nisu krive. Nijemaca nema. Ove godine otišli su u Dubrovnik i tamo se kao djeca zabavljaju onim svojim bokotom. Pripravljaju oni, što dolaze iz Dubrovnika, da za svaku naranču, prije nego li je kupe — pitaju, otkuda je, — pa ako trgovac kaže, da je iz Italije, onda ne će da je kupe. Trolet!

Izmeđuju stotine tužnih — jedna vesela. Na Rijeci je bio obrazac odbor za upriličenje velikih svečanosti na dan Svetoga Vida. To da će biti nešto velekrasno! A i pravo je tako! Dosta je, vidi «Vedetta» od prošloga petka, sijičiti se, kako se je prije rata slavio na Rijeci dan Sv. Vida «per far risorgere memorie care a tutti».

I ja se spominjem, kako je ono bilo, kad sam ja još bio dijete! Onda smo pivali i ovako:

Jedan brod mi jadri Na četire jadra, Nutre mi je dragi, Keza bim ja rada...

Na Rečicama sople su u ono vrijeme sople — tororo — skakalo se i plesalo po starinsku — pod nogi — hrvatski — pjevalo se u sav glas:

Ti si mi Rešćica, A ja sam Lovranac, Ki prvi samanih nu Kupit ću ti tanac...

A večer, po Starom grade, kada bi se slo od oštarije do oštarije, od Mičelini do Pepi lajave, pjevala bi se ova:

Od kraja do kraja Reku sam profrajal, Samo nisam mogal Te ričke divice, Ke su mi hitale S poneštar rožice, Ke su mi davale Z nedar jabučice.

A na mjesecini, uz harmoniku, najviše na brodovima usidrenim u luci ili u Rječini, pjevala se i ova:

Mazuranu moja, Ca si povenula? — Moram povenuti, Kad me ne zalivaš!

Tako se je jedanput slavio sveti Vid na Rijeci. To je bilo u ono vrijeme, kad su žene u Starom gradu prodavajući kuhinjakuruz, vikale:

Ala tulci, tulci, zeneeet! Kasnije, kad se pomalo počelo da uvlači Italijanski, onda bi prodavateljce umetale:

Ala tulci, tulci kaaldii, zeneeet... Bilo, sad se spominjalto!

Ninetta mi je rekla, da je juče bila u teatru. Prikazivala se komedija: «Zente refada». Ljudi da je bilo jako malo. Bojao sam za razlog, a Ninetta meni: Ca cete da vam recem! Od praveh Recani hojevaju va teatar samo oni, ki imaju čeno, a to su «Zente refada». I računaju: Po keza vraga da gremo va Teatar sjedat «zente refada», kada j' dosta, da jedan drugemu pogledamo va obraz, i komedija je već tu.

Tako je govorila Ninetta, dok je meni u usima brujilo: — Tulci, tulci kaaldii, zeneeet! — Rokac.

IZ BUZETA.

Jovo na novo.

Kako doznajemo, svi učitelji ovdje na Buzetini plaćaju mjesečno neku malenkost za knjižnicu za učitelje. To je lijepo i pravo, da se učiteljstvo izobrazuje, te da proširiva svoju knjižnicu, jer će tako moći lakše da uzgaja našu djecu.

No baš sada se sjećamo, kako su bile neke ugrijane glave izgorile školske i učiteljske knjige pred tri godine i ovdje u Buzetu. Tu je bilo na stotine i stotine korisnih i dragih knjiga.

Oko 3 dana je gorilo i pucketalo. Naravno da su se tada sve srpsko-hrvatske i slovenske knjige uništile. A sada kupuj i zidaj na novo, što se prije rušilo i palilo!

Tako su Nijemci i Turci palili i uništavali svako srpsko slovo, gdje su ga našli za vrijeme strašne kalvarije srpskoga naroda.

No, što danas vidimo? — Srpski je narod danas slavniiji i spoštovaniji nego je ikada prije bio.

IZ LANIŠČA.

«Dobro došli!»

Te dvije riječi si vama razljutite našega opć. načelnika. Svi smo se onaj dan zgražali, kada smo blagoslovlili temeljni kamen naše crkve.

Nikome nisu smetale te dvije slavenske riječi. I sam gospodin brigadir se nije protivio našem jeziku. Evala mu! On dobro poznaje red i pravdu. I zato dopušta drage volje, što je dozvoljeno po kraljevskom Statutu.

Ali izgleda da gospodin načelnik, koji je dao skiniti «Dobro došli», ne pozna dobro načine i zakone u svojoj općini.

Izjavljamo mu, da će naša djeca i unuci i danas tisuć godina još uvijek pozdravljati sa srpsko-hrvatskim lijepim jezikom.

Cudan je taj naš načelnik! Naš jezik mrzi, a naše lire, što mu ih velikom mukom davamo jako voli.

I sami prijatelji iz Amerike nam pišu, da naš načelnik nije lijepo, a niti uljudno postupao.

I još su mu neki «medaljoni» dali!... Kako su mu je kupili i tko mu ju je dao, javiti ćemo drugi put. — Zdravilo!

IZ BORUTA.

Tatovi ukrali 1500 L i 2 vola.

Blagorodni gospodine uredništvo Vi ćete se čuditi, kada čujete naš glas odavle, pošto vam se skoro nikada ne javljamo. Ako se tužimo za svaku malenkost, moglo bi nam se predbacivati, da smo političanti i propagandisti, kako je tu danas u modi. Zato radije šutimo, nego vičemo, kako je kod nas teško stanje.

Razumije se, da je i kod nas svakih i teških neprilika, kako i drugdje, ali se svemu čovjek malo po malo priuči. I zato se mi Boručani radije sami na tiho među sobom pogovorimo, i potužimo.

Sada ćemo vam samo javiti najteže i gradnje stvari. Pred 4 je godine bio i naš list pisao, da su bili ukrali Zinku Grabar par vola. To se donekle i zaburilo.

Pred mjesec dana ukrali su nepoznatim lopovi Ivanu Budak iz Budaki po noći 1500 L. On je spavao u staji, da čuva blago, a neki zlikovci otvorile su po noći vrata od stana, dok su mu djeca bila na plesu. Oh, taj nesretni plus, koliko zla donosi siromašnome narodu!

Sada druga, još gora: U utork u noći od 18. na 19. maja ukradoše nepoznati (tatovi) g. Franu Kutharić iz Grdinici par volova. Ujutro ih je po običaju htio da nakrmi, ali na veliko začuđenje ne našde svoga blaga. Sakupilo se cijelo selo i išlo po tragu sve do Pazina. Javili se oružnicima, da i oni marljivo traže, ali volova ni tatova nema i nema.

Sve nam je teško i svi smo zadušeni, ali nas još više boli grozna krleža, koja je zadostila našega čovjeka i oškodila ga za 7000 lire.

Gospodine uredništvo! Za sada ćemo svršiti s drugim put ćemo vam opisati naše druge jade i nevolje, o kojima već toliko vremena šutimo.

Najskrbnije Vas pozdravljamo u imenu svih Boručana. — Seljac iz Boruta.

IZ KAŠČERGE.

Sa svih strana Istre, gdje još obitava naš siromašni narod, čuje se neprestano jadikovanje radi nesnosnih poreza i nepravda u pogledu škole. Tako eto i mi Kašćergani spadamo među ostalu našu istarsku braću, kojoj nije sudjeno da uživa barem ona prava, koja mu po Bo-

zjem i naravnom zakonu pripadaju. Kad nas sile na vršenje dužnosti, onda neka se bori pravici za volju drž i zakona, koji se dozvoljava, da se u našoj školi 4, 5, i 6. razred poučava u materinjem jeziku. Ta naglasilo se jednom: «Jednake dužnosti — jednaka prava!»

Svi se mi kmeti upravo zgražamo, kad nam djeca, to jedino ufanje naše, dolaze iz škole kući, i tuže se da ne razumiju oni učitelje, kao ni učitelji njih. Zašto ne silju k nama učitelje, koji su bar po zvanju učitelji. Školske nam oblasti daju takve učitelje, koji se ne posvećuju samo odgajanju i naobrazbi naše djece, nego popunjavaju učiteljska mjesta, da se uzmgnu pripravljati za svoje daljnje nauke. Toga radi, nema ni govora o uspjehu u školi. Današnja je naša škola — škola nerada i neznanja. Svi mi, seljani, koji želimo da nam djeca ne trude u ludo ono skupocjeno vrijeme u školi, molimo nadležne oblasti: Ako vam je stalo do dobrih građana, koji su temelj svake države, dajte nam sposobne i vrijedne učitelje, i vratiti materinji jezik u škole — kad vas i djeca moteti! — Kašćergani.

IZ ZAMASKA.

Mi Zamošljani, koji stanujemo na jednom brežuljku tik uz motovunsku Šumu. Riječko se kada javljamo. No, neka znadu oni, koji misle da nas ni nema, da smo ovdje na svojem domaćem ognjištu. Ne možemo da se čime pohvalimo, jer nam ide sve naopako. Drugi komučani mogu bar da se pohvale sa školom, a mi našažost mučno podnašamo. Kako naši otrociči gube vrijeme, jer nemamo ni škole, a ni učitelja. Omi, koji danas vedre i oblače, uživaju valjda u tome, kako se kod nas širi neznanje. Jedino je naše veselje još što dobivamo Istarsku Riječu, koja donša mnogo lijepih i poučnih stvari. Mučimo se inače iz dana u dan i žuljavim svojim rukama obrađujući koricu hljeba, da prehranimo svoju obitelj. Bojimo se, da će ovogodišnja ljetina slabo uspjeti, jer nas je već i tuča posjetila, i koja nam je još sa jakim vjetrovom donesla mnogo štete. No mi ne očajavamo uza sve to. Radimo i radit ćemo ustrajno, znajući da je jedino u tome naš spas. Ta i poslovlca veli: «Bog sirote ne zapušta!»

IZ PULE.

Pašistički kongres. — Govor kapetana Host-Venturija. — Učitelji i svećenici. — Biranje novog direktorijuma.

Na Duhovo imali su istarski fašisti svoj kongres u Puli. Kongres je bio dobro posjećen. Viječanje je otvorio dosadašnji fašistički pokrajinski komesar, kapetan Host-Venturi. Govorio je više govornika. No najzanimljiviji je bio onaj, što ga je izrekao kapetan Host-Venturi. On je među njim rekao i ovo: «Učitelji u Istri mora biti Italijani i fašista. Slavenske učitelje treba zamijeniti sa Italijanskima. Jedino italijanski učitelj može da vrši svetu patriotsku dužnost.» Prelazeći na svećeničko pitanje veli, da više nije nikakva tajna, da fašistička država postavlja velike nade na kršćanski odgoj pučanstva, koji mora biti štićen i respektovan od svih dobrih građana. «Fašizam je — veli govornik — posvema religiozan, pravi branitelj vjere, jer katolička crkva u Italiji, osim drugoga, ima jednu veliku historičko-italijansku misiju. Unatoč toga ima i katolički svećenik, koji — ili nisu Italijani ili pak ne znaju kakvi bi morali da budu — tvrdokorno ustrajaju na tvrdnji, da bi bilo dobro, da se crkvene funkcije vrše u slavenskom jeziku. Dobro! A mi konstatujemo, da se u Italiji mori Italijanski. Svećenik u ovim krajevima mora biti italijanske narodnosti. Jer ni sada, nakon što smo oborili popularsku stranku, ne možemo dozvoliti, da se pod svećeničkom haljnom čini jedna pogrešna i opasna politika, koja se protivl duhu Italije, vlade i fašizma. Zato moramo strogo kontrolirati svećenički rad.» Nakon toga govora bilo prihvaćeno više rezolucija, a na to je uslijedio izbor novoga direktorijuma. Fašistički poslanik Giovanni Mrach izabran je političkim sekretarom cjelokupnog istarskog fašizma, a advokat Petris potsekretarom.

Franina i Jurina na vapore.

Fr.: Kade smo to? Jur.: U Kineškem moru. Fr.: Ca još? Fr.: Da ča si mislel, da je kineško moro, kakov naš kalič spod Učki?

Fr.: Ne spominji mi Učku, nač mi svaku put teško pride, kad se na nju domislim! Ca su te ono zvali? Jur.: Ki? Ca? Vraga?

Fr.: Oni Kinezi — jurnalisti. Celu si uru s njimi neč komplotal. Jur.: Jedan njihov je povudal za neki otok, ki da je malo niže od Austraije, a zove se Tazmanija. Na tem otoko se prej bivali neki domaći ljudi, divljaki, ki da su Englezom bili na pute. Bili su volti mu-naki, pak njim Englezi nisu puno vremena mogli niš učiniti. Najzada su se Englezi spametili jednoj trapule, ka njim, je pomogla. Skrcali su na otok nekoliko bačav rakije i drugih žestokeh spirit i sve su to porazdelili mej Tazmance, neka se opijaju do mile volje. Kako je sve bilo za niš, za bačava, Tazmanci su pili, koliko su više mogli. I ča su oni više pili, to su njim Englezi više davali. Pak ča se je dogodilo? Ovi divljaki, svakek pi-jani, počeli su se mej sobum svadati i klat, tako da ih je svaki dan manje bilo. Oni, ki su ostali, pokle nekoliko let su izumrli od strahovitih boli, ke pridu na čoveka, ki previše pije, i tako ti danas već nima na onem otoko nijednega pravega Tazmancea, tako da Englezi na njem delaju, ča ih je volja. A znaš ča bi sada oteli oni Kinezi tamo?

Fr.: Reci mi, pak ču znat. Jur.: Oteli bi, da gremo od otoka do otoka. I da povodim svam divljakom, ča su Englezi napravili od onih Tazmanci, pak da ih našutamo na njin, da njim se osvete.

Fr.: A ča si njim ti na to odgovoril? Jur.: Rekai sam njim ovo: Čujte lepi moji Kinezi! Kad smo mi Istrani bili pod Austrijom i kada su pili nam bivali iz-bori, prihajali su k našim kmetom neki ljudi, ki su njim nujali za niš i gulaš i vina, kolikogod su oteli, samo neka za njim glasuju. Naši siromašni Istrani odbijali su i gulaš i vino govoreći da se oni ne prodavaju kako živina. Kigod bi se vendar našal, pak bi poijl gulaš i napil bi se vina, ma prave sreći ni nikada bilo od njega. Ki se tudjincu za vino prodava, on ni čovek, on je živina, i prave je, da i erneka kako živina. Oni Tazmanci su mogli videt, da je ono piće, ča njim-ga Englezi nose, pravi otrov, pa zač se ga sa svam tem pili? Pili su ga pili, dok nisu šli po tragu. Huje njim buditi Jur.: I stari Grci su govorili: Čuvajmo se oneh tudjince, ki nose dani, zač to tu za niš! Čuvajmo se ješki, ku nam drugi hitaju! Tazmanci su to morali znati i pe tem se ravnat, pak bi još i danas bili živi, a ja nisam nem, da ču poč delat propagandu proti Englezom za kakove takove pijandure! A u druge strani, mi z Englezi živemo va prijatelještve, pak ne čemo da im se zameramo.

Fr.: I to si dobro rekai. Mi smo z Englezi prijatelji iako samo do pol zdeli, a od pol zdeli — vragu mrvi. Jur.: Znam ja, da su Englezi veći prijatelji svojoj sterline nego nam. Pred več leta mogai si jednu sterlinu dobit za deveder-

PODLISTAK

NIKOLA ŠIMATOVIĆ:

Vatra, voda i poštenje

Združili se nekoć skupa Vatra, voda i poštenje. Da pomažu u nevolji, B'jedno ljudsko pokoljenje. Pa će tako širom svijeta Putovati svi u slogu. A ako bi razišli se, Pa da opet nač se mogu: Znakovci i neke dali, Da bi laglje traž si znali.

«Desi li se,» reče vatra, «Da odemo svaki sebi, Pa da gđjedog ja zalutam, A vi nač me mogli ne bi: Fazte gdje se dima oblak Poput crne diže sjene, Tamo ajte u potragu, Tamo čete naći mene!»

«Desi li se,» reče voda, «Da odemo svaki sebi, Pa da gđjedog ja zalutam,

A vi nač me mogli ne bi: Paz'te gdje su jobe, vrbe I livade još zelene, Tamo mi je stanak mili Tamo čete naći mene!»

A poštenje reče na to: «Oj pazite tisuć puta I drugara čuvajte me, Da vam gđjedod ne zaluta. Jer ako me izgubite, Pamitite si riječ otu Ne nadjoste mene borme Nikad više u životu!»

NIKOLA ZEC:

Uspomene iz mojih mladih dana

Kad već mnogi ljudi pričaju o sebi, i ono što je istina i što nije, hajde da vam i ja ispričam jedan istinito događaj iz svoga djetinjstva.

Bilo je kakik jedanaest godina, kada me roditelji dadeše u italijansku školu u gradu Erku, da naučim i taj jezik. U prvom početku znao sam italijanski samo jesti i piti, pa su me moji drugovi zvali obilgatnim imenom «ščavo». Ali ja nisam htio

ostati «ščavo», nego sam marljivo učio, i na koncu godine odnio sam odliku. Jednom zgodom zadana je bila neka odulja pjesma napamet. Kad je učitelj ispitivao, znao sam je jedini ja. Ako je stari g. Tribuson još gdje u životu, možda se toga sjeća. Zastvorio je cio razred u «reštu», i mene pustio kući. Od onda me moji drugovi još jače zamrzеше. Osobito je jedan dječak nevjerojatnom jetkošću sipao na mene žuč i prjetio mi se. Ažda je bila posrijedi i borba za prvenstvo, ne znam. Naši su odnosaји bili vrlo napeti i svakih čas moglo je doći do obračuna.

I došlo je. U jednom kurtihu. Bijaše to dječak živ, vjatan, prkosan i neustrašiv, pomalo i rabijatan. Vječito je tražio zgodu od negdana, i tu je konačno našde. Samoća, iza kuća, vruće popodne, nikoga nigdje. I mi se tu sreli. Sad će da puknu obrači. Mene predju srsi i teška slutnja. Nije bio ni velik ni stariji od mene, ali neustrašiv i pun samoga sebe. Toga sam se bojao. Skrivne zubima i navalio bi na klonio, a od svadje i nemira zairazo sam uopće. No tada nije bilo moguće ukloniti se. Netom me ugleda, klikne: «Finalmente go becado!» — Bilo mi je jasno, da ili

se moram svom odvažnosti boriti, ili izvući teških batina. Bježati je sramoto, a nije bilo ni kuda.

I zametnu se borba. Cupale se kose, padali su «matafuni», pucali su i krvirili nosovi, svijala se rebra, dizale se noge i udarale kuda bilo, bokalo se po «pleškici» i kojekako. Oblila nas pjena bijela i krvava, ali se ne znaše čiji megdan bješe. Borba se nastavljaje do istrage, borba nu život i smrti. Bijašmo objoica bez svijesti kao mahnuti. Niti se tko uklanja niti se poklanja. Onda se uhvatismo popojaske i nosi se po kortihu ljetni dan popodne. Mahni, potegni, previjaj — ne ide. Nit ja hjeđa ni ot mene oborit može. Kao Kraljević Marko i Musa Arbanasa. Konačno skupim ja svoju snagu, zavilam i oborim protivnika na tlo. Koljenima stupim mu na prsa i pograbim ga za zuštu. Ali sada su nastupili najteži momenti za mene. Zadati mu jače ozlijede ne smijem ubiti još manje, što ču s njim? Ako ga pustim, ustati će i utići mene. Znoj curkoci curi. Tražim od njega, da se preda, da se pokori, da obeća biti miran pa da ču za-pustiti. Ali da! On ne obećaje ništa, neaprijeti užasno: «Porco ščavo, te mazo čemo tvoj gator!» Prevlta se, stonje, kopra i pa-

kad svi iznemoglo leže na polju. Ali, tko hoće da bude heroj, neka se pokaže dobar orač na njivi narodnoj i tamo neka bude ustrajan i neumoran, pa će ga sav narod blagoslivljati i kovati u zvezdice!

Svećenik, u ime više njih.
Popravlak pokrajinskih cesta u Julskoj Krajinu.

Ovih je dana italijanski ministar gradjevin, Giuranti, doznao za popravak i uređenja pokrajinskih cesta u kvarnerskoj provinciji (kije je sjelo Rijeka) svotu od 700 hiljada lira. Povrh toga, ministar Giuranti je u sljedećoj budžetskoj godini (koja počinje 1. jula) predložio svotu od 800.000 lira za konačnu sistemaciju pokrajinskih cesta u napomenutoj pokrajini. No ni to nije sve. Na osnovu zakona o izdržavanju cesta, kvarnerska pokrajina imala je državi da plati doprinos od 400.000 lira za tekuću (1925-26.) budžetsku godinu, ali je ministar saobraćaja pokrajnu oslobođio od plaćanja tog prinosa.

Dakle, u roku od dvije proračunske godine (1925-26.) i (1926-27.) vlada je dala svotu od 1.900.000 lira za izdržavanje i uređenje riječkih, pokrajinskih cesta. Pored toga ministarstvo gradjevinu o svom trošku izdržava i državne ceste, koje se nalaze na teritoriji kvarnerske pokrajine. Osim toga daje i znatne doprinose za proširenje i uređivanje općinskih cesta u napomenutoj pokrajini.

Ta najnovija odluka vlade svakako je vrlo lijepa i hvalevrijedna. Samo bismo željeli, da bi se nešto sličnoga učinilo i glede drugih cesta, koje se nalaze na teritoriji puljske pokrajine i j. ostale Istre.

† Dr. Karel Triler.

Ovih je dana preminuo u Ljubljani, udaren od srca kao advokat i predsjednik Ljubljanske Kreditne Banke dr. Karel Triler. Bio je jedan od vodja slovenačke narodne stranke, intiman prijatelj i saradnik pok. Ivana Tavčara. Za više godina bio je podnačelnikom Ljubljane. Poslije oslobođenja bio je članom privizorne narodne vlade za Sloveniju. U finansijskom svijetu, uživao je velik ugled te je bio predsjednik mnogih ekonomskih preduzeća. "Laka mu bila zemlja", a harna spomen u narodu!

Svega po malo

Samo jedan ženidbeni dan u godini.

U francuskom mjestancu Plougastel (u Bretagni) vlada čudan običaj. U tom mjestancu naime vlada već od pradavnih vremena običaj, da je dozvoljeno ženiti se samo u jednom danu godinje. Prenda u cijeloj Francuskoj zakoni isti, to se ipak ljudi provadjaju za pravdom crkvenom uredbom, da se svi žene odjednom. Taj je dan — dan sv. Franjske, koja je patron mješta. Toga je dana najveća mješna svečanost. Kroz čitavu se godinu vesele stanovnici tom danu, iščekujući ga velikom nestrpljivošću. Već se rano ujutro sakuplja svijet na trgu. Čim su se skupili svi zaručnici parovi, prolazi se u velikoj procesiji, kojoj se priključe svi meščani, na civilno vjenčanje. Kad je dovršeno, slijedi trokratna opodnja oko mješta. Na čelu stupa mješna glazba. Ophodnja zavrsava u crkvi, u kojoj župnik obavlja crkveno vjenčanje sviju parova. Nakon obavljenoj i crkvenoj ceremoniji, ručaju svi zajedno na trgu pod vedrim nebom.

Koliko jezika može čovjek da nauči.

Govoreći o pitanju, da li je nadošlo vrijeme da se za čitavo čovječanstvo stvorijo jedan znanstveni jezik, da bi tako lakše došlo do općeg sporazuma na svijetu, "Daily Chronicle" donosi nekoliko primjera ljudi, koji su neobičnom brzinom mogli da nauče brojne i teške jezike. U prošlom vijeku jedan od nepoznatijih poliglota (poznavao mnogo jezika) bio je Englez Buritt, po zanimanju kovač, koji je bez učitelja sam naučio šezdeset jezika. On je sve te jezike naučio za vrijeme slobodnih satova. Zatim je dolazio italijanski kardinal Mezzofanti, vatikanski knjižničar, koji je možda slavljiji od spomenutog Engleza jer osim neobičnog dara pamćenja bio je duboko naobrađen, te je ne samo govorio nego i pisao u više od pedeset jezika osim poznavanja svih italijanskih dijalekata. Kardinal Mezzofanti se dičilo time, što je mogao govoriti u materinskom jeziku skoro svih naroda na svijetu. U našem vijeku jedan od prvih poliglota bio je Amerikanac prof. Arnell, koji je nedavno umro, a koji nije ni najmanje ostajao za spomenutih poliglota iz XIX. stoljeća, budući da je pisao novinske članke u pedeset jezika. Na koncu dolazi italijanski profesor Trombetti, koji osim toga što poznaje brojne žive jezike, poznaje također skoro sve mrtve jezike najstarijih naroda.

Borba za sjeverni pol.

Nekoliko ekspedicija čekalo je već duže na povoljno vrijeme, da krenu na sjeverni pol. Prvo je poslužila sreća američkom avijataču kapetanu Rikardu Byrdu. On se 9. maja digao sa svojim pilotom Bennetom na aeroplanu sa tri motora iz Kingsbaya na Spitzbergima i za 15 i po sati odletio do sjevernog pola i vratio se natrag. U Americi je taj glas primljen s velikim oduševljenjem, ali kongres i stručnjaci traže od Byrda dokaze, da je doista bio nad sjevernim polom.

Ekspedicija Roalda Amundsen na zrakoplovu "Norge" krenula je iz Kingsbaya 11. maja, i 12. maja u 1 sat u noći preletila preko sjevernog pola. Nad sjevernim polom bacio je najprije Amundsen norveški zastavu, Elsworth američansku, a pukovnik Nobile italijansku. Amundsen je otplovio dalje, da se spusti na protivnoj strani u Barrowu na Alaski. Po izjavama Byrda i Amundsen, nema na polu koptna. Treća važnija ekspedicija australskog kapetana Wilkina čeka u Barrowu na Alaski, da odande preleti na Spitzberge.

Krava sa drvenom nogom.

Gotovo se danomice čuje i piše o uspjesima liječnika, koji izrađuju prava čudesa sa svojim ljudskim bolesnicima. Oni siju srce kao kakve haljine. A liječe operacijama i sami sebe. Vade pojedine dirajlove zadržavaju, da njima izliječe bolesne itd. No to je sve na ljudima, pa je i te kako spomena vrijedan slučaj, koji se nedavno desio u jednom škotskom selu. Tako se cijeli imetak jednog siromašnog posjednika sastojao iz krave i konja. Jednog mu dana posrne krava i prebije nogu. Svi su bili uvjereni, da je treba zaklati. Siromašni seljak podje veterinaru, koji je na kravi izveo vrlo uspijelu operaciju. On je odrezao slomljenu nogu i istu tako vjesto nadomjestio drvenom, da se krava mogla kretati kao prije. Nitko veseliji od siromašnog posjednika.

Pedesetogodišnjica rođenja Ivana Cankara.

Ovih dana proslavila je sva kulturna Slovenija 50-godišnjicu rođenja jednog od svojih najvećih i najmarkantnijih sinova, pjesnika i književnika Ivana Cankara. U modernoj slovenačkoj književnosti dokumentuje Cankar jedan riječki umjetničku dubinu i snagu duha, te je njegov mjesto na zavjodnoj visini; pokraj Preserpa smatra se najčistijim vijesnikom slovenačke narodne duše. I kao pobornik za slobodu umjetničkog stvaranja u Sloveniji zavrijedio je sve simpatije i hvale. — Rodio se 10. maja 1876. na Vrhniki u Sloveniji. Poslije svršene pučke škole, u rodnom mjestu poslaše ga kao darovitog dečka u ljubljansku realku. Zadržanih se godina svojih nauka u Ljubljani upozna sa svojim kasnijim literarnim drugovima Kete-om, Murn (Aleksandrov) i Otonom Zupantičem (ovaj još jedini živi). U ljubljanskom "Zvonu" izadje godine 1896. prva Cankarjeva pjesma pod vidnim utjecajem tada proslavljenog Aškercia. Poslije mature, godine 1896., ode u Beč, da studira tehniku. Koju posve napusti godine 1898. pređavši se sav nacionalno književnički. Godine 1900. ostar Beč i putuje po svojoj domovini, te "tako" mnogi lijepi slovenski predjeli našli svoj spomenik u Cankarovim djelima. Gradju za svoju umjetnost uzimao je neposredno iz svog vlastitog, bujnog života. Zadržje je dane sprovođujući smrtna kosa dne 11. decembra 1918. u 42 godini života.

Zbog crvanik kosa šest mjeseci zatvora.

Medju mnogim slučajevima madžarskog divljaštva, koja se slučajno doznadu, ovaj sljedeći slučaj spada očito medju najređe. Neki mlinar Hofmann, u Burgenlandu, koji je onda bio još madžarski, sjedio je s nekim prijateljima u gostioni. Govorilo se o komunizmu i o njegovom slomu. Hofmann, koji ima jasnu crvenu kosu, našalio se rekavši dvosmisleno: "Ja sam crven i ostaj tu crven". Kratko vrijeme nakon toga uapšen je na prijavu nekog konfidenta. Sva njegova uvjerenja, da se njegova izjava odnosila samo na njegovu crvenu kosu i da je to u sali misljeno, nisu mu pomogla. Hofmann je poslan u tabor interniraca u Zala Egerseg, u čijim stahotama se već dosta pisalo. Tek nakon šest mjeseci uspijelo je njegovoj ženi da ga uz velike žrtve oslobodi iz strašnog tabora. On je upropašten ne samo fizički, nego i ekonomski, pa je od nekadanjeg bogatog mlinara postao sada obični radnik.

Riječke biljke.

Neki engleski istraživač nedavno je u sjevernoj Indiji našao drvo, koje je, kada ga se taknu, davalo snažne električne udarce. U Kanadi raste slično drvo, koje imade ali i tu posebnost, da točno naznačuje sjeverni i južni smjer. U Arizonama raste drvo, koje se na značajan način brani od dodira znatnijih ljudi. Ako ga se dotakne, izljuje neku tekućinu, koja imade tako gnušan zadrž, da nikome ne pada na um, da bi ga se još jednom dotaknuo. U Nubiji imade opet drvo, koje pušta od sebe glasove, kao da bi tko svirao frulu. Listovi toga drveta imadu oblik zvona. Neki crvici u listovima provrtaju rupice, pa kada zapuše vjetar, to zrak prolazi kroz ove rupice i prouzrokuje glasove, koji su slični glasovima na našim frulama.

DOPISNICA UPRAVE.

A. Vidošić, Filadelfija: — Primili smo 2 dolara za preplatu, koja vam je podmirena do 31.12.1926.

Matija Raspor. — Cleveland Ohio: — Primili smo Vaš ček na lira 100.— za preplatu i poslano kolektare.

Petar Kručić, Fort Bragg: — Preplata vam je podmirena do 31.XII.26. Prema tome je naše prvo pismo besporedmetno.

Tudja valuta na trčanskoj burzi

Jučer moglo se prodati dotično kupiti 1 angleska lira šterlina 126.04 it. lira; 1 američanski dolar 25.60 it. lira; 100 njemačkih maraka 605 it. lira; 100 švicarskih franaka 502 it. lira; 100 francuskih franaka 87.15 it. lira; 100 češoslovackih kruna 87.15 it. lira; 100 jugoslovenskih dinara 46 it. lira; 1000 njemačko-austrijskih kruna 38½ it. cent.

Izdavac, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tiskar: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

LIBERAT UJOGIĆ IZ PAZINA preporučio sl. općinstvu mješta i okolice svoju moderno uređenu radionicu cipela, trgovinu kože i druge potrepštine, koje zasjecaju u postolarski zanat. — Ciljene umjerene. — Poslužba brza i točna.

KOME TREBA dobrog domaćeg vina u većoj količini, neka se obrati na Radovana Matu selo Jehnici — Zbandaj kod Poreča uz veoma povoljnu cijenu.

NAVIGAZIONE GEN. ITALIANA
GENOVA

Pruga za Australiju: Adelaide 38, Melbourne 41, Sidney 46, Brisbane 50. Putuje 22. lipnja, "Capra". Ured u svim glavim gradovima Italije i lezanzama. U TRSTU: Ufficio Passeggeri della NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA, Via Mercato Vecchio 1 (Palazzo Hotel Savoia) - Telefono 4003.

Širite „Istarsku Rijek“!

RED VOŽNJE

(Važi od 15. maja 1926. do opoziva)

Željeznička pruga Trieste-Campomarzio-Pola (Trst—Pula i obratno)

VLAK			STANICE	do- lazak	VLAK		
putnički	kri	putnički			putnički	kri	putnički
5.20	12.30	19.05	Trieste-Campomarzio (Trst-S. Andrea)	9.50	16.04	21.32	
5.32	—	19.17	S. Anne di Trieste (Sv. Ana)	9.57	15.50	21.19	
5.52	—	19.37	S. Antonio-Mocco (Bošni)	9.21	15.36	21.03	
6.57	15.30	20.25	Erpelle-Cosina (Herpelje-Kozina)	8.55	15.21	20.58	
6.53	14.42	20.39	Piedimonte del Tatinò (Podgorje)	8.25	14.48	20.08	
7.27	14.09	21.09	Pignone (Buzel)	7.47	14.08	19.29	
7.37	14.48	21.47	Rozzo (Roč)	7.38	13.58	19.18	
7.53	14.31	21.51	Cereto Lupogliano (Lupoglav)	7.26	13.47	19.06	
8.25	14.55	22.03	Carrato Istriano (Cervolje)	6.53	13.21	18.54	
8.37	15.06	22.19	Pisino (Pazin)	6.55	13.06	18.16	
8.59	15.25	22.42	S. Pietro in Selve (Sv. Peter u Sumi)	6.14	12.50	17.55	
9.18	15.39	23.01	Canfanaro (Kanfanar)	5.55	12.35	17.36	
9.38	15.49	23.22	Zabron-Roveria (Cabrionić)	5.52	12.47	17.42	
9.58	16.04	23.54	Dignano (Vodjan)	5.18	12.40	16.58	
10.10	16.21	23.54	Pola (Pula)	4.55	11.50	16.35	

Željeznička pruga Canfanaro-Rovigno (Kanfanar—Rovinj)

Putnički vlak			STANICE	do- lazak	Putnički vlak		
od- lazak	od- lazak	od- lazak			od- lazak	od- lazak	od- lazak
9.20	12.38	19.45	Canfanaro (Kanfanar)	5.48	12.12	22.42	
9.39	13.01	20.04	Sossi (Sošići)	5.50	11.50	22.05	
9.46	13.09	20.11	Villa di Rovigno (Rovinjko Selo)	5.21	11.40	22.10	
9.05	13.30	20.30	Rovigno (Rovinj)	5.1	11.15	21.47	

Željeznička pruga Trieste-Parenzo (Trst—Poreč)

Putnički vlak			STANICE	do- lazak	Putnički vlak		
od- lazak	od- lazak	od- lazak			od- lazak	od- lazak	od- lazak
5.00	10.00	13.55	Trieste-Campomarzio (Trst-Sv. Andreja)	7.50	12.45	18.10	
5.46	10.47	14.41	Muggia (Mlje)	7.02	11.28	17.22	
6.05	11.16	15.01	Villa Decani (Dekani)	6.45	11.09	17.00	
6.28	12.05	15.24	Capodistria (Kopar)	6.25	10.51	16.40	
6.49	12.55	15.45	Isola d' Istria (Izula)	5.51	10.25	16.05	
7.15	13.24	16.09	Portorose-Pirano	5.27	10.00	15.38	
7.59	14.31	16.51	Salvoze (Savudrija)	4.46	9.19	15.01	
5.05	8.37	15.03	Bute (Buzel)	4.15	8.48	15.20	
5.38	8.58	17.54	Cristignana (Grozinjan)	8.16	17.12	20.15	
6.22	9.36	18.31	Portole (Ortelj)	7.34	16.30	19.32	
7.35	10.15	19.11	Montona (Motovun)	6.53	15.52	18.40	
8.20	10.53	19.49	Visignano (Vižnada)	6.43	15.51	17.54	
8.55	11.19	20.15	Visignano (Višnjan)	5.48	14.48	17.05	
9.25	11.50	20.46	Perenzò (Poreč)	5.15	14.14	16.35	

Željeznička pruga Trieste-Flume (Trst—Rijeka)

Putnički vlak			STANICE	do- lazak	Putnički vlak		
od- lazak	od- lazak	od- lazak			od- lazak	od- lazak	od- lazak
4.00	7.00	9.25	Trieste Centrale (Trst južna stanica)	9.15	12.35	16.42	
4.40	7.35	10.15	Avignone (Vrežina)	8.53	12.13	16.21	
2.41	8.27	11.09	Divača (Divaca)	8.18	11.36	15.47	
5.30	9.16	11.56	S. Pietro del Carso (Sv. Peter na Kracu)	7.42	11.00	15.40	
6.15	9.41	12.21	Torrenova-Bislerza (Trnovil-Bislerca)	7.09	10.29	15.26	
7.25	10.22	12.57	Giordan (Jordan)	6.24	9.44	15.34	
7.45	10.32	13.08	Abbazia-Mattuglie (Opatija-Matalji)	6.07	9.28	15.09	
8.05	10.45	13.20	Flume (Rijeka)	5.40	9.05	15.20	

Željeznička pruga Divaccia-Erpelle-Costua

Putnički vlak			STANICE	do- lazak	Putnički vlak		
od- lazak	od- lazak	od- lazak			od- lazak	od- lazak	od- lazak
5.57	12.10	19.15	Divaccia S. Canziano (Divaca)	9.55	15.53	20.55	
6.46	12.52	19.37	Rodini (Rodin)	9.35	15.15	20.45	
6.28	12.47	19.30	Erpelle-Cosina (Herpelje-Kozina)	9.20	15.01	20.35	

Fotograf Matko Gortan u Pazinu
preporuča sl. općinstvu mješta i okolice svoju fotografisku radionicu
Izradjuje brzo i točno fotografije za potrebe općinstva i za potrebe putnika
Fotografije za putnike (pasaporta) izgotovljuje u roku 15 minuta

KRUNE
plaća po 2.— L
ALOIZIJ POWH, Piazza Garibaldi 2
prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!
Trgovina koža
i raz ih postola skih potrepština
FRAN CINK
CAMPO BELVEDERE br. 1
drži u svom skladištu
svake vrste i u stroku zasjecajace robe
uz najnižu dnevnu cijenu.
Podvika brza i točna. Podvika brza i točna.

Zlato, srebro, kruno,
platin i umjetne zubove
kupuje
Zlato ALBERT POWH
Trst, Via Mazzini 46